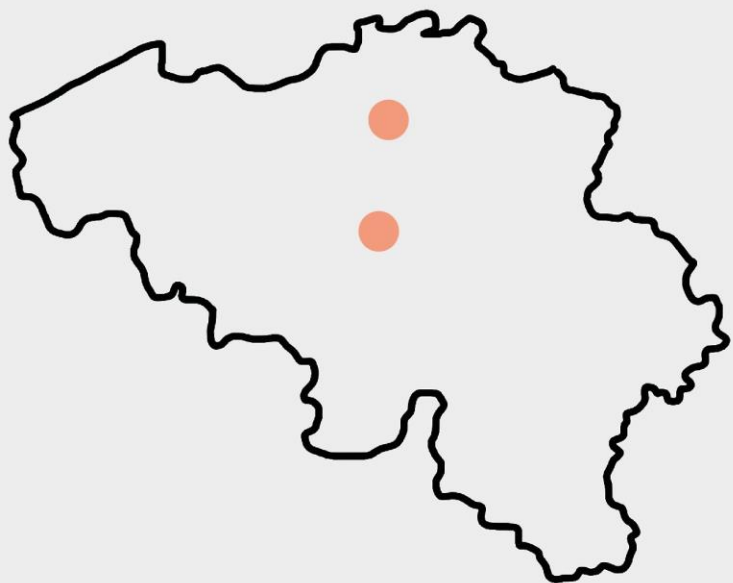

SCHOUPS

Actualia milieu- en natuurbehoudsrecht: over PFOS en stikstof

15 februari 2022

82 advocaten

26 staff

+30 seminars / webinars

Construction
&
Real Estate

Business Law

Public Law

Social Law

Kristof Hectors

m. +32 484 443 173

kristof.hecktors@schoups.be

Roel Meeus

m. +32 499 212 941

roel.meeus@schoups.be

SCHOUPS

Antwerpen

De Burburestraat 6-8 bus 5
2000 Antwerpen

Brussel

Regentschapsstraat 58 bus 8
1000 Brussel

www.schoups.com
t. +32 3 260 98 60

Inhoudstafel

I. PFOS

- ✓ Intro
- ✓ Het (voorlopig) milieurechtelijk kader: grondverzet – bodemsanering - afval
- ✓ Milieuzorgplicht

II. Stikstof

- ✓ Intro
- ✓ Wettelijk kader
- ✓ Rechtspraak: Europa - Vlaanderen - grensoverschrijdende effecten
- ✓ Gevolgen voor de vergunningverlening

I. PFOS

PFOS-verontreiniging in Zwijndrecht

- Amerikaans bedrijf 3M produceerde in haar vestiging in Zwijndrecht PFOS tot begin jaren 2000, productie PFOS in 2002 stopgezet
- Oosterweelproject o.l.v. bouwheer Lantis: infrastructuurwerken vereisen aanzienlijk grondverzet
- Technische verslagen en grondwateronderzoeken (2016): vast deel bodem en grondwater in Zwijndrecht vervuild door PFOS
- PFOS-vervuiling en –risico's lijken groter dan verwacht: schandaal breekt los in 2021

Verontrustende resultaten PFOS-vervuiling in Zwijndrecht: "Tot 26 keer overschrijding van de norm"

Milieuorganisaties dagvaarden Vlaanderen, OVAM en Lantis over PFOS

De PFOS-vervuiling werd vastgesteld tijdens de Oosterweelwerken in Zwijndrecht. ©Wouter Van Vooren

Ook Oosterweelwerf aan Lobroekdok vervuild met PFAS: gebruik van grondwater wordt afgeraden

PFC / PFAS / PFOS / PFOA

- PFAS (“*Per Fluor Alkylated Substances*”) = verzamelnaam voor perfluorverbindingen of PFC’s (“*Per Fluor Chemicals*”)
- Chemische stoffen die niet biologisch afbreekbaar zijn (“*forever chemicals*”)
- Vele varianten met langere of kortere koolstofketens of polymeren
- **Meest bekende geperfluoreerde (volledig gefluoreerde) organische stoffen: PFOS en PFOA**

Afkorting	Naam en CAS-nummer	Structuurformule	
PFOS	Perfluorooctaansulfonzuur 1763-23-1 (geconjugeerde base is perfluorooctaansulfonaat)	$C_8HF_{17}SO_3$	
PFOA	Perfluorooctaanzuur 335-67-1	$C_8HF_{15}O_2$	

PFOS / PFOA

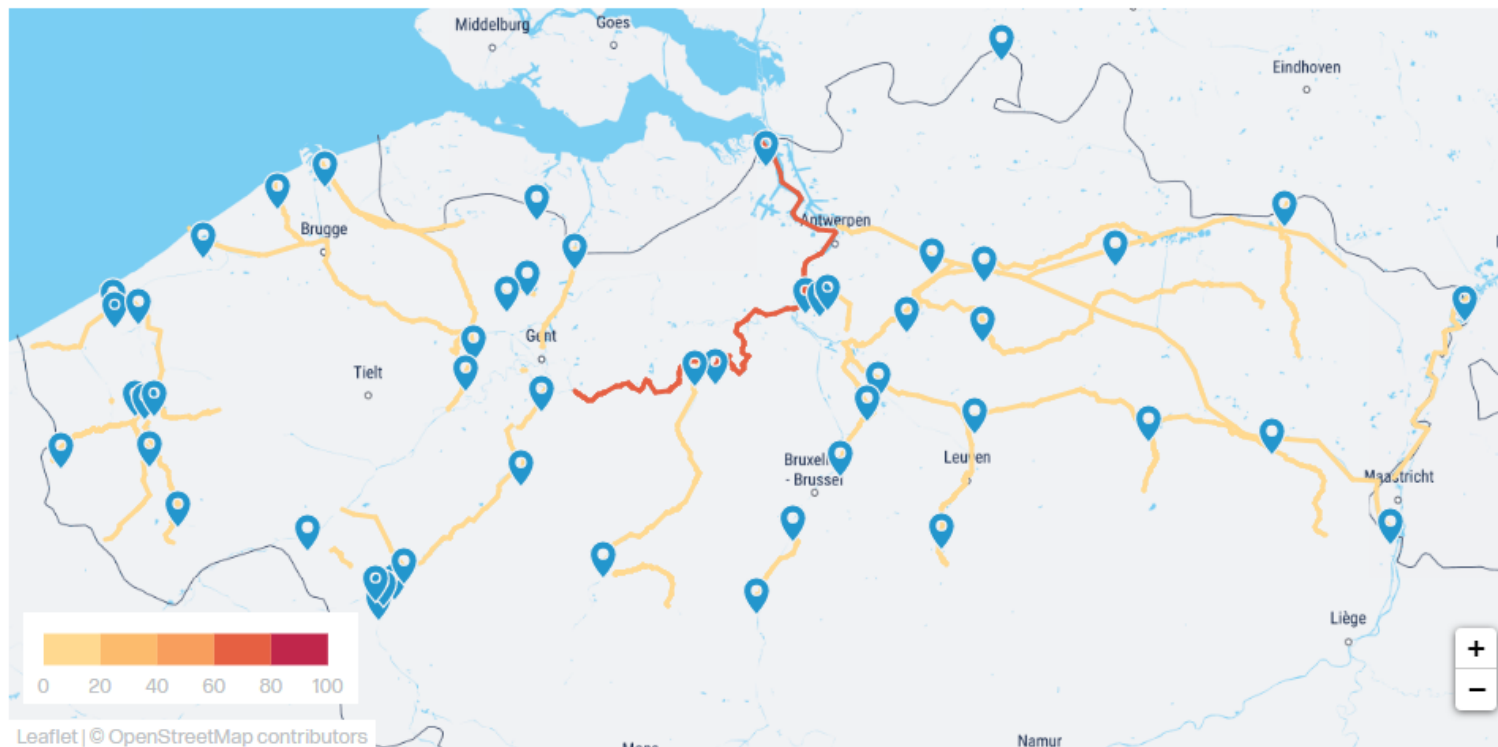
Aangetroffen concentraties gedomineerd door PFOS en PFOA

- Toxische, persistente en bio-accumulatieve chemische stof die niet kan worden afgebroken door het lichaam en zich opstapelt
- Chemisch zeer inert, bestand tegen hoge temperaturen, oppervlaktespanningverlagend en water-, vet- en vuilafstotend
- Door eigenschappen brede toepassing: oppervlaktebehandelingen van tapijten, textiel, leer, papier, karton, als surfactant in blusschuimen, nevelonderdrukker bij verchromen en als surfactant in de mijnbouw en olie-industrie
- Door deze eigenschappen wijdverspreide emissies in bodem en grondwater
- Mogelijke gezondheidsrisico's: verstoring van het immuunsysteem en de hormoonbalans, ontwikkelingsproblemen bij kinderen, kankers,...
- Beschikbare data op heden nog schaars en gedrag nog niet volledig begrepen

PFOS in cijfers

- Milieuproblematiek is ruimer dan 3M: lozingen PFOS in waterlopen
- Gemiddelde PFOS-gehalte in Vlaamse waterlopen zo goed als overal boven de (Europese) milieukwaliteitsnormen

Gemaakt met LocalFocus

Bron: Vlaamse milieumaatschappij

Tot 110 keer te veel PFOS in Vlaamse waterlopen, "erin zwemmen was sowieso al geen goed idee"

"Overall waar we PFOS meten, vinden we het", zegt de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM). Uit metingen op veertig plaatsen in Vlaanderen blijkt dat het gemiddelde PFOS-gehalte in beken, rivieren en kanalen zo goed als overal boven de milieunormen piekt. Dat ontdekte de redactie van ons magazine "Pano".

Het (voorlopig) milieurechtelijk kader

Europees

- Europese POP-verordening
 - Regelt de productie en het gebruik van persistente organische verontreinigde stoffen (waaronder PFOS)
 - Bijlage I: lijst van stoffen waarvoor een verbod op productie en gebruik geldt
 - Bijlage II: lijst van stoffen waarvoor een beperking van productie en gebruik geldt
 - Bijlage IV: lijst van stoffen waarvoor bepalingen inzake afvalbeheer gelden
 - Artikel 7: afvalbeheerrestricties voor PFOS-verontreinigd afval
- Europese milieukwaliteitsnormen voor PFOS in water, niet in de lucht

Het (voorlopig) milieurechtelijk kader

Vlaams

- Grondverzet – Vlarebo
 - Het (her)gebruik en de traceerbaarheid van uitgegraven bodemmaterialen
 - Principieel mengverbod
 - Waarden voor vrij gebruik als bodem, bouwkundig bodemgebruik of in vormvast product
 - Voorwaarden voor gebruik als bodem, bouwkundig bodemgebruik of in vormvast product binnen een kadastrale werkzone (KWZ)
 - Traceerbaarheid (technisch verslag – conformverklaring – grondverzetstoelating – transportdocument – bodembeheerrapport)
- Bodem – Bodemdecreet
 - Onuitgegraven bodem
 - Oriënterend bodemonderzoek / beschrijvend bodemonderzoek / bodemsaneringsproject / bodemsanering
- Afval – Materialendecreet
 - Uitgegraven bodemmaterialen als afval
 - Afvalstoffenbeheer

(!) Belang kwalificatie grond met PFOS-verontreiniging: (her)gebruik, sanering of afvalstof?

PFOS en grondverzet

Risico's verdere verspreiding PFOS in bodem door grondverzet

- Bodem: PFOS-grond leggen op grond zonder of met minder PFOS
- Lucht: stofopwaaiing
- Water: uitspoelen naar oppervlaktewater en uitlogen naar grondwater

Geen bindende parameters voor PFAS / PFOS voor vrij bodemgebruik en gebruik binnen een KWZ

- Vage normen: bv. geen bijkomende verontreiniging van het grondwater en geen bijkomend risico -> wat is bijkomend?
- Ad hoc toetsingskader voor grondverzet (Oosterweel)
 - Kritiek
 - Aanbevelingen Expertencommissie Vrancken
- Rechtsonzekerheid en discussies: wetenschappelijkheid gehanteerde toetsingswaarden (voortschrijdend inzicht), omgaan met gradaties van PFOS-verontreiniging in het licht van het principieel mengverbod en de milieubeginselen, enz.

Soft law OVAM

- Richtlijn PFAS-onderzoek (OVAM, 5 maart 2021)
- Toetsingswaarden voor PFOS en PFOA in bodem en grondwater (OVAM, 5 maart 2021)

PFOS en grondverzet

Richtlijn PFAS-onderzoek

- Meest recente publicatiedatum 5 maart 2021
- Richtlijnen voor o.m. omgaan met PFOS bij grondverzet
- Standstill-beginsel: ongecontroleerde verspreiding PFOS-verontreiniging door grondverzet beperken
- Oplijsting risico-activiteiten: aanwijzing activiteiten of locaties waarbij aanwezigheid van PFOS verwacht kan worden & aanwijzing van kans op vrijkomen PFOS in milieu als beperkt of groot
 - Grondverzet op terrein met risico-activiteit en grote kans op vrijkomen PFOS: PFOS steeds verdachte stofgroep in technisch verslag
 - Grondverzet op terrein met risico-activiteit en beperkte kans op vrijkomen PFOS: eBSD bepaalt of PFOS als verdachte stofgroep wordt meegenomen in het technisch verslag (motivering eBSD!)

PFOS en grondverzet

Richtlijn PFAS-onderzoek en toetsingswaarden PFOS

- Voorlopige toetsingswaarden grondverzet
 - Richtwaarde / waarde vrij gebruik PFOS: 3,0 µg/kg ds
 - Richtwaarde / waarde vrij gebruik PFOA: 3,0 µg/kg ds
 - Richtwaarde / waarde vrij gebruik andere PFAS-verbindingen: som van de gemeten PFAS getoetst aan 8 µg/kg ds
 - Toetsingswaarde bouwkundig bodemgebruik PFOS: 70 µg/kg ds
 - Toetsingswaarde bouwkundig bodemgebruik andere PFAS-verbindingen: som van de gemeten PFAS wordt getoetst aan de norm voor PFOS voor bouwkundig bodemgebruik (!) waarde kan in afwachting van een normeringskader richtinggevend worden gehanteerd, onverminderd de verantwoordelijkheid van de eBSD om de veilige toepassing van de toetsingswaarde in de specifieke omstandigheden van het dossier te beoordelen en te motiveren in het technisch verslag

(!) voorlopige toetsingswaarden, geen normen

PFOS en grondverzet

Aanbevelingen Expertencommissie Grondverzet (Vrancken)

- Geen transport met PFOS-gronden door woonkernen
- Geen PFOS-gronden maar wel zuivere grond voor de leeflaag van gronden in de nabijheid van bewoning en recreatieterreinen
- Meetcampagne opwaaiend stof
- Grondverzet
 - Toetsingswaarde vrij gebruik: 3 µg/kg ds PFOS
 - Toetsingswaarde bouwkundig bodemgebruik: 70 µg/kg ds PFOS + gedetailleerde zoneringsaanpak binnen KWZ
 - PFOS-gronden > 70 µg/kg ds: nooit als leeflaag, afdek en monitoring grondwaterkwaliteit, enz.

PFOS en grondverzet

Afbakening KWZ

- Een KWZ is “*de zone die vastgesteld is in het kader van eenzelfde project en die bestaat uit een geheel van gronden met soortgelijke kenmerken. Het betreft kenmerken die een betekenisvol effect op het milieu hebben of een betekenisvol risico voor de volksgezondheid inhouden;*” (artikel 158, 5° Vlarebo)
- Een KWZ wordt afgebakend “*conform een code van goede praktijk die wordt ingevuld op basis van kenmerken die een betekenisvol effect hebben op het milieu, of die een betekenisvol risico voor de volksgezondheid inhouden*” (artikel 163 Vlarebo)
 - Schorsingsarrest RvS nr. 252.567 van 29 december 2021: overlappende KWZ voor afzonderlijk vergunde projecten Infrastructuurwerken Linkeroever, Scheldetunnel en Veiligheidsberm 3M waarbinnen PFOS-gronden kunnen worden (her)gebruikt als bodem of voor bouwkundig bodemgebruik, schendt Vlarebo want niet in het kader van eenzelfde project
 - Afbakening vergund project bepalend voor afbakening KWZ m.o.o. grondverzet
 - Potentieel grote gevolgen voor grondverzet bij grote werven bestaande uit meerdere vergunde deelprojecten en niet alleen voor wat betreft PFOS

PFOS en bodemsanering

Geen bodemsaneringsnormen en geen richtwaarden bodemkwaliteit voor PFOS

- Determinerend voor saneringscriterium en –doel voor nieuwe bodemverontreiniging
- Toetsingswaarden voor PFOS en PFOA in bodem en grondwater (OVAM, 5 maart 2021): voorstel voor bodemsaneringsnormen

In de praktijk

- Vrijstelling saneringsplicht
 - Ambtshalve sanering?
 - Impact op timing werken? -> vrijwillige sanering en kosten verhalen op de vervuiler?
- Technische aspecten saneren PFOS-bodem
- Saneringskost -> verhalen op de vervuiler?

PFOS en bodemsanering

Richtlijn toetsingswaarden voor PFOS en PFOA in bodem en grondwater

- Voorstel bodemsaneringsnormen voor PFOS en PFOA: kunnen worden gebruikt als voorlopige toetsingswaarden bij het beoordelen van bodemverontreiniging (OBO / BBO)

- PFOS en PFOA grondwater: 120 ng/L
- PFOS vaste deel:

Bestemmingstype	I/II	III	IV	V
Voorstel humaattox	3,1	205	1.949	1.949
Voorstel ecotox	3	18	110	9.100
Voorstel bodemsaneringsnorm (µg/kg ds)	3,8*	18	110	1.949

* Bijgestelde waarde op basis van de afleiding richtwaarde / waarde vrij gebruik

- PFOA vast deel:

Bestemmingstype	I/II	III	IV	V
Voorstel humaattox	4,3	205	643	643
Voorstel ecotox	7	89	1.100	50.000
Voorstel bodemsaneringsnorm (µg/kg ds)	4,3	89	643	643

Tabel 2: De voorgestelde bodemsaneringsnormen voor het vaste deel (µg/kg ds) voor PFOA

(!) voorlopige toetsingswaarden, geen normen

PFOS en afvalbeheer

Uitgegraven bodemmaterialen die niet voldoen aan de waarden en voorwaarden voor (her)gebruik i.k.v. grondverzet: verwerken als afval?

- Artikel 38 Materialendecreet
- Discussie grondverzet >< afval
 - Gebrek aan normering: wanneer bijkomende verontreiniging / risico's grondverzet?
 - Voorlopige toetsingswaarden grondverzet voldoende?
- Artikel 7.2 POP-verordening: vernietigen dan wel onomkeerbaar omzetten van PFOS in uitgegraven gronden die als afval kwalificeren?
 - Afwijkingen, o.m. wanneer concentratie PFOS in afval < 50 mg/kg
- Verwerkingskost? -> verhalen op de vervuiler?
- Praktische bedenkingen
 - Transport uitgegraven PFOS-gronden doorheen het dichtbevolkte Vlaanderen naar afvalverwerkingscentra
 - Capaciteit afvalverwerkingscentra?

Milieuzorgplicht

Milieuzorgplicht (art. 5.4.9, §2 DABM)

“Ongeacht de verleende omgevingsvergunning treft de exploitant altijd de nodige maatregelen om schade, hinder, incidenten en ongevallen die de mens of het milieu aanzienlijk beïnvloeden, te voorkomen. Ongeacht de verleende omgevingsvergunning treft de exploitant, in geval van incidenten en ongevallen die de mens of het milieu aanzienlijk beïnvloeden, onmiddellijk de nodige maatregelen om de gevolgen ervan voor de mens en het milieu te beperken en om verdere mogelijke incidenten en ongevallen te voorkomen.”

- Abnormale hinder : hinder die niet binnen de grenzen valt van wat een redelijk persoon geplaatst in dezelfde concrete omstandigheden dient te aanvaarden als normale hinder
- Bewijs dat de exploitant blijk geeft van een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg door niet de nodige maatregelen te nemen om de hinder te voorkomen
- Beoordelingsvrijheid rechter: in concreto en rekening houdend met omstandigheden
- De milieuzorgplicht kan méér vereisen dan het toepassen van de vergunning en de BBT
- Handhaving en sanctionering

Milieuzorgplicht

Milieuzorgplicht (art. 5.4.9, §2 DABM)

- Weinig normering inzake PFOS
- Richtlijnen OVAM en aanbevelingen Expertencommissie Vrancken
- Kompas bij wijzigende omstandigheden

II. Stikstof – intro

Rechter schiet Vlaams stikstofbeleid aan flarden

Na Nederland heeft nu ook Vlaanderen een stikstofarrest. Een vernietiging van een vergunning voor een kippenstal zet onze stikstofregeling op losse schroeven, met verregaande gevolgen voor de economie.

Ine Renson
Zaterdag 27 februari 2021 om 3:25 uur

Het Bellevuebos in Kortesseem. Tachtig procent van onze Natura 2000-gebieden kreunt onder te veel stikstof. © n

Stikstof dreigt Vlaamse economie te verstikken

Onderzoek De Morgen Staat van de natuur

Vlaamse biodiversiteit kleurt rood: 'Vlaanderen is één groot stort voor mest'

Zet stikstof Vlaanderen op slot?

Het stikstofarrest duwt overheid en bedrijfsleven met de neus op de feiten: de marge om nog meer stikstof uit te stoten boven kwetsbare natuur is op. *De Standaard* simuleerde de gevolgen: overal in Vlaanderen dreigen woningbouw, infrastructuurwerken, industrie- en stallenbouw niet langer vergund te raken.

Ine Renson
Zaterdag 6 maart 2021 om 3:25 uur

Het Bellevuebos, dat kreunt onder de stikstof, was de aanleiding voor het

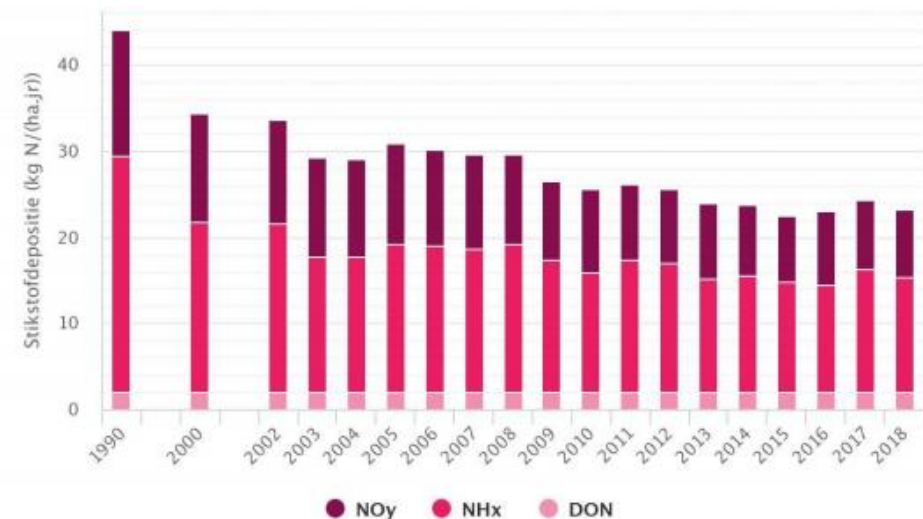
Stikstof: What's the fuzz about?

- Dalende stikstofuitstoot sinds 2000, maar sinds 2013 blijft de totale stikstofdepositie echter quasi onveranderd
- KDW: kritische depositiewaarde
- Habitats: afhankelijk van type verschilt stikstofgevoeligheid
- Lage landen: groot probleem van overschrijding KDW ("critical load"):

“De grens waarboven het risico bestaat dat de kwaliteit van het betreffende habitattype significant wordt aangetast door de verzurende en/of vermestende invloed van atmosferische stikstofdepositie”

- Vlaams Luchtbeleidsplan 2030: oppervlakte natuur met overschrijding van de kritische lasten moet in 2030 minstens een derde lager zijn dan in 2005

Stikstofdepositie in Vlaanderen

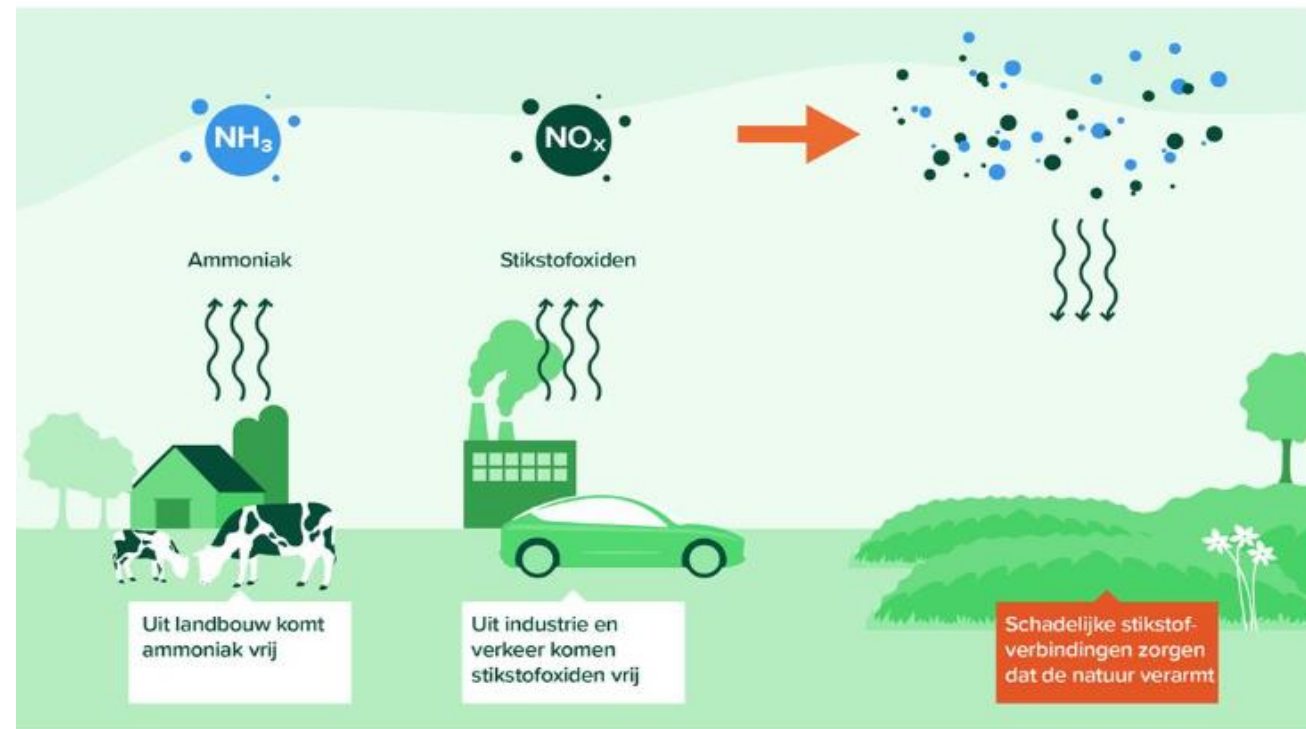

Figuur: Evolutie van gemiddelde stikstofdepositie in Vlaanderen. NOy = stikstofoxiden; NHx = ammoniak; DON = organisch stikstof [Bron: Vlaamse Milieumaatschappij, <https://www.milieuraapport.be/milieuthemas/vermesting-verzuring/vermesting/stikstofdepositie>]

Stikstof: what's the fuzz about?

- Bronnen stikstofemissie: land – en tuinbouw, verkeer / transport, andere sectoren
- Verzuring, verschraling, vermesting en gezondheidseffecten

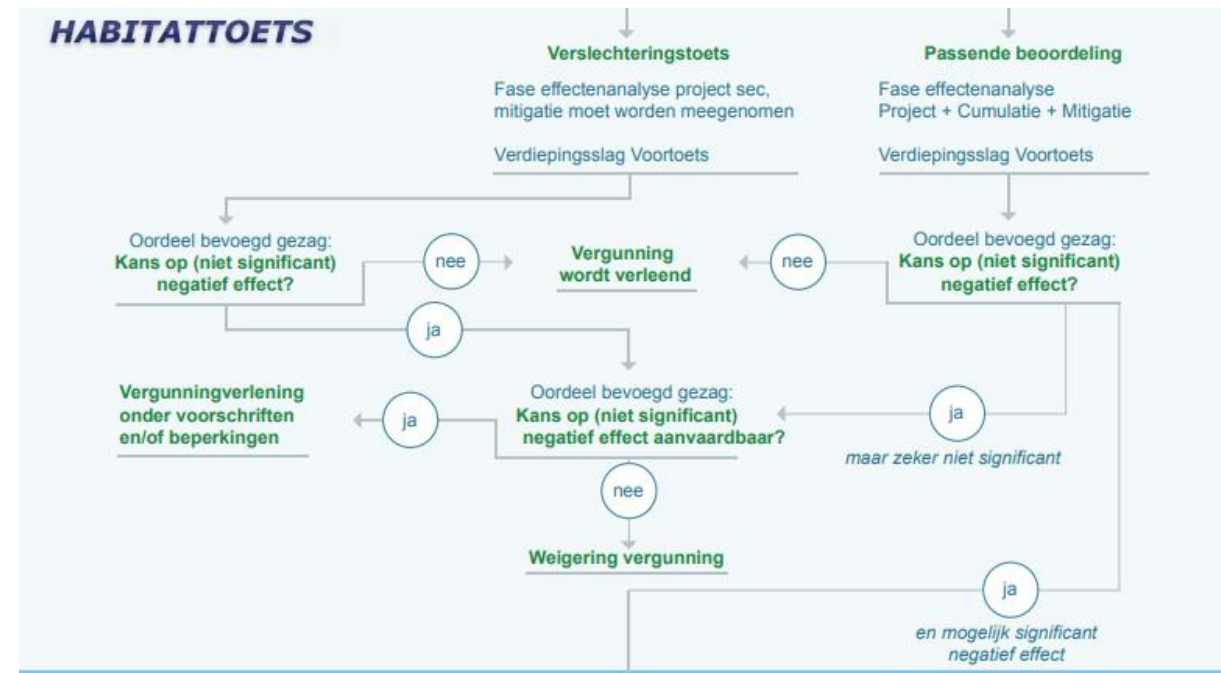
Bron: milieucentraal.nl

Spanningsveld stikstof en natuurbehoud: Wettelijk kader – EU rond Natura 2000

• Habitatrichtlijn als toetssteen

- Art. 6, lid 1: positieve acties gericht op bereiken gunstige staat van instandhouding
- Art. 6, lid 2: verdere verslechtering tegenhouden
- Art. 6, lid 3: Habitattoets
 - Screening= eerste test – voorzorgsbeginsel
 - Passende beoordeling = geen wetenschappelijke onzekerheid over significante effecten
- Art. 6, lid 4: “ADC-toets”: 1) alternatieven, 2) dwingende redenen van groot openbaar belang en 3) compensatie

Wettelijk kader – Vlaanderen – bescherming Natura 2000

Artikel 36ter Natuurdecreet:

- Vergunningsplichtige activiteit die, afzonderlijk of in cumulatie met één of meerdere bestaande of voorgestelde activiteiten, een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone **kan** veroorzaken, moet onderworpen worden aan een ‘passende beoordeling’.
- Niet alleen voor projecten in SBZ, maar ook buiten SBZ die significant effect kunnen hebben op SBZ
- De taak van de aanvrager
- Wetenschappelijke zekerheid dat er geen significante effecten kunnen worden veroorzaakt door project

Artikel 50ter, § 4 Natuurdecreet:

- Rechtsgrond Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)
- Realisatie van S-IHD – herstelbeleid
- Voorlopig kader vs definitief kader
- Omzendbrief – praktische wegwijzer – voorlopige significantiekaders als soft law instrumenten

Wettelijk kader – Vlaanderen: ook buiten Natura 2000 is stikstof relevant

- Artikel 16 Natuurbehoudsdecreet (algemene natuurtoets)
- Artikel 26bis Natuurbehoudsdecreet (scherpe natuurtoets voor VEN-gebieden)
- Relatie tot project-MER en MER-screeningsnota's
- Mogelijke relatie ook tot artikel 8 EVRM en artikel 23 G.W., bv. relatie mobiliteitseffecten en stikstofemissies op leefmilieu
- Tendens tot verhoogde “juridisering” en ook potentiële blokkering voor projecten

Rechtspraak HvJ

Het “PAS” arrest:

- Enkele prejudiciële vragen omtrent het Programma Aanpak Stikstof 2015-2021(NL)
- Doelstelling PAS:
 - 1) Het behoud waar nodig het herstel van de in het PAS opgenomen Natura2000-gebieden;
 - 2) Het mogelijk maken van economische ontwikkelingen die stikstof depositie veroorzaken op deze gebieden
- Oordeel HvJ: PAS = aanvaardbaar als:
 - Passende beoordeling waaruit blijkt dat stikstofdepositie verenigbaar is met S-IHD
 - Geen redelijke wetenschappelijk twijfel dat plan / project geen schadelijke gevolgen heeft voor natuurlijke kenmerken van gebied
 - S-IHD, maatregelen mogen niet worden betrokken in de passende beoordeling indien de voordelen niet vaststaan ten tijde van de passende beoordeling
 - Gehanteerde drempelwaarde moet gebaseerd zijn op een passende beoordeling
 - ↔ conclusie AG Kokott : geen drempelwaarde die hoger is dan KDW

Rechtspraak in Vlaanderen

- **Stikstofaanpak in Vlaanderen** = “dood door duizendstikstofsmeden”
 - Programmatische aanpak (PAS) stikstofprobleem?
 - Overgangsfase: Omzendbrief + depositiescan (voortoets) – “voorlopig PAS”- “significantiekaders”
- **Vergelijking Nederland:** In Vlaanderen veel meer depositie mogelijk zonder bijkomende herstelacties, veel minder uitgewerkt (bv. op vlak van saldering)
- **Het belang van grensoverschrijdende effecten:** casussen Nederlandse overheden
 - **RvS 5 oktober 2017, nr.239.291:**
Bij de voortoets moet rekening worden gehouden met grensoverschrijdende Natura 2000-gebieden
 - **RvVb 5 november 2019, nr. RvVb-A-1920-0220**
Toename van 4,05 mol/ha/jr kan in Nederland niet, in Vlaanderen wel (5% drempel KDW): geen passende beoordeling:
“Wanneer een derde concrete cijfers aanvoert, kan de vergunningverlenende overheid zich niet beperken tot de algemene stelling dat door de ligging van de nul-contourlijn(depositiescan)op Vlaams grondgebied er geen impact wordt verwacht op habitatrichtlijngebieden”

Boeren verruilen Brabant voor België vanwege stikstofregels: provincie wil onderzoek

25 februari om 12:29 • Aangepast 26 februari om 09:23

WhatsApp Twitter Facebook LinkedIn

Het bedrijf Roelen Hof in Ravels, gerund door Brabanders, ligt net in België (Foto: Google).

Stikstofhotspot Ravels: 'Boeren durven hier geen vergunning meer aan te vragen'

Rechtspraak in Vlaanderen

- Stikstofarrest RvVb 25 februari 2021, nr. RvVb-A-2021, 0967
- Precedentsarrest:

“De toepassing van de depositiedrempels uit de voorlopige significantiekaders is onwettig omdat dit voor de Europees beschermde natuur aanleiding geeft tot een ‘dood door duizend sneden’-scenario. Alle bijkomende deposities – hoe beperkt ook – brengen het herstel van de al erg overbelaste Europese natuur in gevaar, wanneer ze bij elkaar opgeteld worden.”

- “niet louter werken met kwantitatieve drempels” (behoudens wanneer vaststaat dat onder de drempels geen significante effecten kunnen worden waargenomen)
- “vele kleintjes maken één grote”: het belang van de cumulatieve milieudruk

- **Gevolgen:**
 - op ministerieel niveau strikter vergunningenbeleid: significantiekaders zijn ingetrokken
 - indirecte quasi vergunningstop (niet alleen voor veehouders maar ook voor infrastructuurprojecten en industrie)

Rechtbank dwingt Vlaamse regering tot strengere stikstofbeleid

Het stikstofarrest van de RvVb: het Vlaamse stikstofbeleid op losse schroeven?

Raad voor Vergunningsbetwistingen schiet PAS-regelgeving af

Stikstofarrest: principes nogmaals bevestigd door RvVb 10 februari 2022, nr. RvVb-A-2122, 0455

- Uitbreiding van een geitenhouderij te Merksplas, gelegen in de buurt van een Habitatrictlijngebied (SBZ-H) en (gedeeltelijk overlappend) VEN-gebied
- Vergunningverlenende overheid heeft zich gebaseerd op het toen geldende PAS-significantiekader: bijdrage van de inrichting bedraagt minder dan 5%, bijgevolg voldaan aan beoordelingskader PAS
- Vernietiging door Raad voor Vergunningsbetwistingen: louter verwijzen naar de drempelwaarden van de PAS volstaat niet om project uit te sluiten van een concrete beoordeling van de betekenisvolle effecten op de nabijgelegen natuur

*“Het door artikel 36ter van het Natuurdecreet verplicht gestelde onderzoek houdt in dat de verwerende partij op grond van objectieve gegevens concreet motiveert waarom het wetenschappelijk gezien redelijkerwijze uitgesloten is dat de aanvraag, al dan niet in combinatie met andere activiteiten, betekenisvolle effecten voor de natuurlijke kenmerken van de SBZ-H heeft. Daarbij moeten de instandhoudingsdoelstellingen en mogelijke cumulatieve effecten in ogenschouw worden genomen. **Dat onderzoek is niet inwisselbaar met een loutere toetsing aan de kwantitatieve, niet bindende drempels uit het PAS-significantiekader. Hoe de drempel van 5% tot stand gekomen is en of die wetenschappelijk onderbouwd is, is een open vraag. Waarom het boven iedere redelijke twijfel verheven is dat het project - omdat het onder die drempelwaarde blijft - in geen geval tot een betekenisvolle aantasting van de SBZ-H kan leiden en niet aan een passende beoordeling onderworpen hoeft te worden, is dat ook.***

Het ontbreekt de bestreden beslissing aan een draagkrachtige motivering om het besluit te rechtvaardigen dat de aanvraag redelijkerwijs niet tot significante gevolgen voor de natuurlijke kenmerken van de SBZ-H kan leiden. De overweging dat de afstand van het terrein tot de SBZ-H voldoende ruim is, draagt niets bij. “

RvS 3 december 2021, nr. 252.314, verwijzend naar Stikstofarrest

- Vernietiging besluit van de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw van 17 juli 2019 dat de ruilverkaveling Gooik nuttig verklaart
- Ruilverkaveling voorziet o.m. in de aanleg van nieuwe wegen, een parking en een uitkijktoren in de speciale beschermingszone Kesterheide
- Bestreden beslissing steunt op voorlopig PAS-significantiekader: Raad van State niet overtuigd van wetenschappelijke deugdelijkheid van de beoordeling van de stikstofimpact van de ruilverkaveling

“In het door de verzoekende partij aangehaalde arrest nr. A-2021-0697 van de RvVb van 25 februari 2021 is een door het Vlaamse Gewest met toepassing van het PAS- significantiekader afgegeven vergunning vernietigd.

[...]

De verwerende partij ontkent niet dat zij, zoals de verzoekende partij stelt, als reactie op dit arrest het significantiekader van de omzendbrief van 6 september 2017 heeft “ingetrokken”. Noch in het bestreden besluit, noch in enig stuk van het administratief dossier wordt enige onderbouwing verstrekt voor de deugdelijkheid van het in de meergenoemde omzendbrief voorziene PAS-significantiekader.

Daar het bestreden besluit steunt zoekt in dit significantiekader is de Raad van State – gelet op de hiervoor aangehaalde elementen – niet overtuigd van de wetenschappelijke deugdelijkheid van de beoordeling van de stikstofimpact.”

De bal is aan het rollen gebracht: buurtprotest, weigeringsbeslissingen en beroepsprocedures aan de lopende band

- Provincie Limburg (april 2021) weigert vergunning voor een gasgestookte elektriciteitscentrale in Dilsen-Stokkem
- Provincie Vlaams Brabant (juli 2021) weigert vergunning voor gascentrale te Vilvoorde

Protest tegen nieuwe gascentrale in Vilvoorde: "Geen vervuilende fossiele industrie in onze achtertuin"

Provincie Limburg geeft geen vergunning aan gascentrale in Dilsen-Stokkem

De bal is aan het rollen gebracht: buurtprotest, weigeringsbeslissingen en beroepsprocedures aan de lopende band

- Engie / Electrabel in beroep tegen weigeringsbeslissing gascentrale Vilvoorde (augustus 2021)
- Lopende beroepsprocedure tegen chemisch bedrijf Evonik te Antwerpen (december 2021)

Engie/Electrabel in beroep tegen geweigerde vergunning voor nieuwe gascentrale, dossier nu bij Vlaams minister Demir

Milieuvergunning chemisch bedrijf Evonik in Antwerpse haven wordt aangevochten wegens stikstofuitstoot

Gevolgen wettelijk kader en de lega ferenda

- Ministeriële instructie van 02/05/2021 betreffende de beoordeling van de stikstofuitstoot van vergunningsaanvragen met mogelijke betekenisvolle effecten op habitatrictlijngebieden:
 - In afwachting van definitief PAS om vergunningsstop te vermijden na Stikstofarrest
 - Onmiddellijk van toepassing voor alle lopende vergunningsaanvragen waarin nog geen definitieve beslissing werd genomen
 - Streng voor veehouderijen: passende beoordeling voor elke aanvraag → geen drempels
 - Soepeler voor industrie: NOx-toetsingskader met een drempel van 1% KDW
 - Richtsnoeren ANB ter aanvulling
 - Kritiek: zijn de drempels wel wetenschappelijk onderbouwd? Waarom het onderscheid tussen landbouw en industrie?
 - Grote juridische vraagtekens omtrent legaliteit: normatieve omzendbrief?
 - Normatief ingrijpen verwacht, maar kwestie is delicaat en sleept aan
 - Nood aan weloverwogen evenwicht en vooral rechtszekerheid en continuïteit in beleid

Gevolgen wettelijk kader

- **Definitieve PAS ?**
 - Rechtszeker kader bieden voor S- IHD en vergunningverlening
 - Procedure:
 - 1) Ontwerp PAS en plan- MER in openbaar onderzoek
 - 2) Goedkeuring plan –MER
 - 3) Advies van RvS
 - 4) Definitieve vaststelling door Vlaamse Regering
 - Stavaza: onderhandelingen op niveau Vlaamse Regering, definitief PAS verwacht binnen enkele weken

Gevolgen vergunningverlening

- Checklist voor de aanvrager en vergunningverlener: “niet op automatische piloot aub”
 1. **Geen louter gebruik van kwantitatieve drempels** (RvVb 25 februari 2021, nr. RvVb-A-2021, 0967)
 2. **Geen loutere toepassing van “online voortoets”** (RvS 4 mei 2020 ,nr.247.483, Tans)
 3. **Geen loutere verwijzing naar “nulcontourlijn”** (RvVb 5 november 2019, nr.RvVb-A-1920-0220)
 4. **Gebruik van cijfermateriaal om grensoverschrijdende significantie aan te tonen** (RvVb 5 november 2019, nr.RvVb-A-1920-0220)
 5. **Passende beoordeling moet deel uitmaken van aanvraagdossier**
 6. **Cumulatieve effecten in rekening brengen** (RvVb 25 februari 2021, nr. RvVb-A-2021, 0967)

Q&A

SCHOUPS

Antwerpen

De Burburestraat 6-8 bus 5
2000 Antwerpen

Brussel

Regentschapsstraat 58 bus 8
1000 Brussel

www.schoups.com
t. +32 3 260 98 60

seminaries /
webinars

www.schoups.be/nl/events

SCHOUPS

Antwerpen

De Burburestraat 6-8 bus 5
2000 Antwerpen

Brussel

Regentschapsstraat 58 bus 8
1000 Brussel

www.schoups.com
t. +32 3 260 98 60

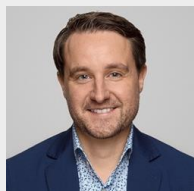
Bedankt voor uw aandacht

Kristof Hectors

m. +32 484 443 173

kristof.hecktors@schoups.be

Roel Meeus

m. +32 499 212 941

roel.meeus@schoups.be

SCHOUPS

Antwerpen

De Burburestraat 6-8 bus 5
2000 Antwerpen

Brussel

Regentschapsstraat 58 bus 8
1000 Brussel

www.schoups.com
t. +32 3 260 98 60